

Advokatrådet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

jm@jm.dk + ndp@jm.dk

KRONPRINSSTEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 26. april 2016
SAGSNR.: 2016 - 1363
ID NR.: 399903

Høring - over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven mv.

Ved e-mail af 21. april 2016 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Justitsministeriet
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Via email: jm@jm.dk, ndp@jm.dk

Bitbureauet
Tranevej 20
DK-2400 København NV

Telefon 89 88 06 78
Email: post@bitbureauet.dk

Dato 19 maj 2016

Vedr. ændring af revisionsbestemmelse for retsplejelovens § 786, stk. 4

Justitsministeriet har ved brev af 21. april 2016 udbedt sig Bitbureauets bemærkninger til *Lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lønmodtrædere til Finland, Island, Norge og Sverige*. Herunder følger vores bemærkninger.

Som det fremgår af lovforslaget, blev den oprindelige bestemmelse om revision af logningsreglerne vedtaget af Folketinget som § 8 i L 35 (2001-02, 2. samling). Læser man bemærkningerne til § 8, er det klart, at formålet med revisionen er at evaluere logningsreglerne med afsæt i den nye *retstilstand* der er skabt på baggrund af deres indførelse:

»Ordningen med pligtbaseret logning af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold er en væsentlig del af den gældende retstilstand.»

Det er dog et noget andet indtryk man får, når man læser indledningen til det fremsendte lovforslag. Her tages alene højde for politiets behov - og en eventuel økonomisk belastning - såfremt politiets anbefalinger skal gennemføres:

»Til brug for revisionen af logningsreglerne har Rigspolitiet fremsat en række anbefalinger, som bygger på politiets hidtidige erfaringer med anvendelsen af reglerne. Et eksternt konsulenthus har med afsæt i Rigspolitiets anbefalinger beregnet de erhvervsøkonomiske konsekvenser, som peger på omstillingsomkostninger for udbydere i størrelsesorden af en milliard kr. Det overstiger efter Justitsministeriets opfattelse grænsen for det acceptable.»

Vi er meget nysgerrige i denne ensidige udlægning af hvad revisionen af logningsreglerne går ud på. Revisionen har som minimum beskæftige sig med konsekvenserne af den nye retstilstand efter logningsreglernes indførelse, som forudsat af bemærkningerne til L 35 (2001-02, 2. samling). For nylig har vi fået indsigt i et eksempel, som er nyttigt til at illustrere hvorfor det er nødvendigt at kigge på øvrige konsekvenser af logningsreglernes indførelse.

Oplysningerne som registreres under den nuværende logningsbemyndigelse udleveres til politiet dels efter reglerne i retsplejelovens kapitel 71 (indgrib i meddelelsehemmeligheden), dels efter retsplejelovens kapitel 74 (edition). Hvilke typer af oplysninger, der udleveres efter hvilke regler fremgår af Rigsadvokatens udtalelse til Justitsministeriet af 3. juni 2014. Her fremgår det blandt andet, at oplysninger om enkelte mobiltelefoners bærere (logning af lokation) kan udleveres *alene* efter reglerne om edition, hvor der ikke er krav til strafferammen for den forbrydelse, den pågældende er mistænkt for at have begået. Denne reduktion af beskyttelsen af borgernes privatliv, skal ses i forhold til, at visse

mobifonudbydere registrerer, hvor alle deres kunders mobiltelefoner har befundet sig flere hundrede gange i døgnet, på baggrund af mobildataforbindelser. Således er der tale om en *reduktion* i beskyttelsen af borgernes ret til privatliv, samtidig er der sket en *kraftig stigning* i registreringsfrekvensen af hvor borgerne befinder sig. Adgangen til historiske lokationsoplysninger bør i stedet som minimum reguleres på lige fod med adgangen til fremadrettede lokationsoplysninger efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5 (*teleobservation*). Her er krævet til strafferammen, at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1½ år eller derover. Derudover bør proportionaliteten i at registrere, hvor hele befolkningen befinder sig ca. hvert 5. minut, diskuteres. Vi mener ikke, at en så intensiv registrering af befolkningen står mål med formålet med logningsreglerne; at efterforske kriminalitet. Det skal særligt ses efter EU-Domstolens dom af 8. april 2014 i de forenede sager C-293/12 og C-594/12, Digital Rights Ireland.

Det er nu sjette gang, at der stilles forslag om udskydelse af revisionsbestemmelsen. Bestemmelsen er udformet således, at det fremgår, at der skal fremsættes et lovforslag senest i et specifikt folketingsår. Det har den konsekvens, at der således altid foreligger en lovgivningssag, hvilket giver Justitsministeriet mulighed for at modtage alle sagens akter fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 20. Det er efter den nye offentlighedslov ikke (længere) en betingelse for, at en sag er omfattet af offentlighedslovens § 20, at et lovforslag kan forventes fremsat inden for mer fremtid. Dette fremgår af en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand (FOU 2015-56):

»3.2.2. Justitsministeriet har lagt vægt på, at det i medfør af en revisionsbestemmelse påhviler justitsministeren at fremsætte forslag om revision af retsplejelovens § 786, stk. 4. Ministeriet finder på den baggrund, at der foreligger et lovgivningsprojekt af et bestemt, relativt præcist angivet indhold, og at det ikke kan betragtes som usikkert, om sagen vil kunne ul i, at der udarbejdes et lovforslag. Det forhold, at tidspunktet for revisionen er udsat flere gange, kan efter ministeriets opfattelse ikke føre til et andet resultat [...]

3.2.3. Jeg er efter min gennemgang af sagen og på baggrund af forarbejderne til offentlighedslovens § 20 enig i Justitsministeriets betragtninger. Jeg er således enig med ministeriet i, at der foreligger en lovgivningssag i offentlighedslovens § 20's forstand.«

Vi vil derfor gerne gøre opmærksom på den uhensigtsmæssighed, at offentligheden ikke kan få indsigt i ministeriets dokumenter om emnet, alene fordi der er udsat en revisionsbestemmelse.

Med venlig hilsen,

Christian Pantou

TELE
INDUSTRIEN

IT-Branchen

Digital

Justitsministeriet

jm@jm.dk
ndp@jm.dk

18. maj 2016

Høring om udsættelse af logningsrevision

Teleindustrien, IT-Branchen og DI Digital (herefter branchen) har modtaget Justitsministeriets høring af 21. april 2016 om:

”Forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (ændring af revisionsbestemmelse)”.

Branchen kan Indledningsvis oplyse, at branchen finder det positivt, at revisionen af retsplejelovens § 786, stk. 4, om teleudbyderes registrering og opbevaring (logning) af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsafklaring af strafbare forhold udskydes.

En udskydelse af revisionsforpligtelsen betyder nemlig, at Justitsministeriet bør have tid til den nødvendige og lovede dialog med teleudbyderne, herunder i forhold til hvad Rigspolitiet har behov for, og hvad der rent teknisk kan lade sig gøre.

Branchen har dog noteret sig, at der i forbindelse med lovforslaget er udarbejdet aimindelige bemærkninger, hvori Rigspolitiets anbefalinger til brug for revisionen af logningsreglerne fremgår (bemærkningernes afsnit 2.2).

Det er ikke hensigtsmæssigt, at Rigspolitiets anbefalinger og ønsker til selve indholdet af fremtidige logningsregler tages med i bemærkningerne til den lovtæst, som blot formelt skal udskyde revisionen.

Det gælder særligt i forhold til, at Rigspolitiets anbefalinger blandt andet afspejler en manglende indsigt i, hvad der er teknisk muligt i dag.

Som et eksempel herpå afspejler bemærkningerne i afsnit 2.2, at Rigspolitiets tilsyneladende har misforstået de tekniske muligheder for at logge data om internettrafik, så det svarer til den gældende pligt til at logge data om traditionel telefontrafik.

For at undgå, at der ved den politiske diskussion og beslutning om at udskyde revisionen af logningsreglerne samtidig skal tages stilling til Rigspolitiets

anbefalinger og ønsker, førend den igangværende dialog med teleudbyderne er afsluttet, anbefaler branchen, at bemærkningernes afsnit 2.2. helt udgår.

2

Bemærkningernes afsnit 2.2. er desuden ikke en nødvendighed for at gennemføre lovforslaget, medmindre Justitsministeriet direkte ønsker, at der allerede på nuværende tidspunkt åbnes for den politiske diskussion af omfanget af fremtidige logningsregler.

Med venlig hilsen

Mette Lundberg
Direktør, politik og kommunikation
IT-Branchen

Peder Søgaard-Pedersen
Fagleder
DI Digital

Jakob Willer
Direktør
Teleindustrien

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: jm@jm.dk med kopi til ndp@jm.dk

29. april 2016

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2016-111-0107
Sagsbehandler
Mikkel Brandenborg
Stenalt
Direkte 3319 3216

Vedrørende høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven m.fl. (Ændring af revisionsbestemmelse) – Justitsministeriets sagsnr. 2016-5002-0027

Ved e-mail af 21. april 2016 har Justitsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Udkastet giver ikke umiddelbart Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikkel Brandenborg Stenalt

dommerfuldmægtigforeningen

Justitsministeriet

Odense, den 13. maj 2016

Vedr. Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse), Deres sagsnr. 2016-5002-0027

Ministeriet har ved e-mail af 21. april 2016 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til forslaget.

Foreningen skal i den anledning meddele, at der ikke er bemærkninger til forslaget.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: jm@jm.dk med kopi til npd@jm.dk.

På foreningens vegne,

Teresa Lund Tøgem
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Fra: 1 - ERST Høring [hoering@erst.dk]
Sendt: 18. maj 2016 16:07
Til: Justitsministeriet
Cc: Niels Dam Dengsøe Petersen
Emne: Erhvervsstyrelsens høringssvar vedr. Ændring af revisionsbestemmelse

Kære Justitsministeriet,

Erhvervsstyrelsen har modtaget høring vedr. Ændring af revisionsbestemmelse i høring.

Høringen giver ikke Erhvervsstyrelsen (herunder TER) anledning til bemærkninger, idet forslaget ikke medfører (nye) administrative konsekvenser for erhvervslivet.

'Fra oktober 2015 skal al regulering med direkte konsekvenser for erhvervslivet (jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger) træde i kraft på en af to fælles ikrafttrædelsesdatoer hhv. 1. januar og 1. juli.'

Med venlig hilsen

Mette Marie Lamm Larsen
Stud.merc.jur

ERHVERVSSTYRELSEN
Team Jura

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Telefon: +45 3529 1000
Direkte: +45 3529 1114
E-mail: MetLam@erst.dk
www.erhvervsstyrelsen.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

 Pas på miljøet - udskriv kun denne e-mail hvis det er nødvendigt

Fra: Anette Høyrup [ah@fbr.dk]
Sendt: 19. maj 2016 09:58
Til: Justitsministeriet
Cc: Pla Saxild; Vagn Jelsø
Emne: SV: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge o

Til Justitsministeriet

Forbrugerrådet Tænk støtter forslaget om at udskyde revisionen af de danske logningsregler, som vedrører telesekskabers logning af teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

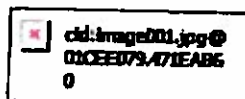
Som det er ministeriet bekendt, har Forbrugerrådet Tænk sammen med en lang række andre organisationer udtrykt vores betænkelighed ved en tilbagevenden til en omfattende logningspligt. Vi vil i øvrigt opfordre til, at der foretages en grundig evaluering af hidtidige regler af hensyn til at sikre proportionalitet fremadrettet, inden nye regler overvejes.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø
Vicedirektør

Anette Høyrup
Seniorjurist

T +45 7741 7738 / M +45 2715 7432 / taenk.dk
Fiolstræde 17 B / Postboks 2188 / 1017 København K

Fra: Justitsministeriet [<mailto:fm@jm.dk>]

Sendt: 21. april 2016 13:39

Til: samfund@advokatsamfundet.dk; amnesty@amnesty.dk; abf@abf-rep.dk; bitbureauet@bitbureauet.dk; post@teleindjy.dk; bfe@bfe.dk; info@bsa.org; info@campingraadet.dk; csc-dk@csc.com; danhostel@danhostel.dk; d-r-c@d-r-c.dk; info@danskenerol.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk; djt@dit.dk; dj@journalistforbundet.dk; dm@dm.dk; metal@danskmetal.dk; mail@danskeadvokater.dk; dt@datatilsynet.dk; jlo@domstol.dk; service@di.dk; hoeringer@dommerfm.dk; Forbrugerrådet Tænk Høringer; info@bsa.org; lsc@ankl.dk; kundeservice@3.dk; kake@domstol.dk; horesta@horesta.dk; lda@lda.dk; info@humanrights.dk; lfb@lfb.dk; bestyrelsen@lt-pol.dk; info@justitia-int.org; majordomo@klid.dk; info@kmd.dk; pt@strafferetsadvokaten.dk; hj001@politi.dk; lo@lo.dk; pet@pet.dk; mail@politiforbundet.dk; prosa@prosa.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; roch@politi.dk; info@digitalsikkerhed.dk; samdata@hk.dk; tdc@tdc.dk; regulation@telenor.dk; regulation@telia.dk

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sv

Hermed fremsender Justitsministeriet høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – 2016-5002-0027

Ministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger senest den 19. maj 2016.

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

Julie Josefine Rosen
Assistent

IT og Service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: 7226 8970
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet

im@im.dk

ndp@im.dk

Høringssvar vedrørende

Udkast til Forslag til

Lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (ændring af revisionsbestemmelse)

Hverken forslaget eller Justitsministeriets overvejelser om at udsætte revisionen af de danske logningsregler på en fortsat dialog med udbydere giver anledning til nogle bemærkninger.

Med venlig hilsen

Rikke Hald
Bestyrelsesmedlem

Foreningen af
Offentlige Anklagere

Justitsministeriet
Slotholmsgade 10
1216 København K
Fremsendt pr. email til: jm@jm.dk med kopi til ndp@jm.dk.

19. maj 2016

Vedr. HI3G Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om konkurrence -og forbrugerforhold på telemarkedet

HI3G har den 21. april 2016 modtaget høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet. HI3G har følgende bemærkninger.

HI3G er meget positiv over, at der i udkast til ændring af lovforslaget foreslås en udsættelse af revisionen af de danske logningsregler med henblik på at forsætte den gode dialog mellem udbyderne, rigspolitiet samt Justitsministeriet og samtidig ikke pålægger udbyderne unødige erhvervsmæssige byrder. Denne udskydelse vil ifølge HI3G opfattelse gøre det muligt at få belyst alle relevante problemstillinger vedrørende tekniske forhold og navnlig borgernes retssikkerhed.

Det er væsentligt for HI3G, at den fremadrettede gode dialog mellem udbydere, Rigspolitiet samt Justitsministeriet gør det muligt at alle parter er åbne for at drøfte, udrede uklarheder og tvivlsforhold. Ikke mindst i lyset af de ganske indgribende konsekvenser som loven kan medføre. Både i forhold til logning af personlige oplysninger – og i forhold til de omfattende investeringer, som det, uanset en ændret ordning, medfører for landets teleselskaber mv. med eget net.

Således anbefaler HI3G at dele af punkt 2.2. vedrørende Rigspolitiets anbefalinger (afsnit 2, 3 samt 8,9,10) i udkastet udgår af bemærkningerne, da det netop er disse løsningsanbefalinger som der mellem teleselskaberne og Rigspolitiet er uenighed omkring, herunder hvad der er teknisk muligt.

Med venlig hilsen

Anne Louise Vogensen
HI3G Denmark ApS
31200948

Fra: Kate Kengen [KAKE@domstol.dk]
Sendt: 18. maj 2016 15:10
Til: Justitsministeriet
Cc: Niels Dam Dengsøe Petersen
Emne: SV: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge o

HK Landsklubben Danmarks Domstole har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen
Kate Kengen
Kontorfuldmægtig

Københavns Byret
Domhuset
Nytov
1450 København K

M +45 2163 9834
D +45 9968 7072
@ kake@domstol.dk

Fra: Justitsministeriet [<mailto:im@im.dk>]

Sendt: 21. april 2016 13:39

Til: samfund@advokatsamfundet.dk; amnesty@amnesty.dk; abf@abf-rep.dk; bitbureauet@bitbureauet.dk; post@teleindu.dk; bfe@bfe.dk; info@bsa.org; info@campingraadet.dk; csc-dk@csc.com; danhostel@danhostel.dk; d-r-c@d-r-c.dk; info@danskenergi.dk; info@danskerhverv.dk; di@di.dk; djt@dit.dk; d@journalistforbundet.dk; dm@dm.dk; metal@danskmetal.dk; mail@danskeadvokater.dk; dt@datatilsynet.dk; **Jørgen Lougart**; service@di.dk; hoeringer@dommerfm.dk; hoeringer@fbr.dk; info@bsa.org; lsc@ankl.dk; kundeservice@3.dk; **Kate Kengen**; horesta@horesta.dk; ida@ida.dk; info@humanrights.dk; itb@itb.dk; bestyrelsen@it-pol.dk; info@justitia-int.org; majordomo@klid.dk; info@kmd.dk; pt@strafferetsadvokaten.dk; hjo001@politi.dk; lo@lo.dk; pet@pet.dk; mail@politiforbundet.dk; prosa@prosa.dk; formand@retspolitik.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; nqsadvokaten@ankl.dk; roch@politi.dk; info@digitalsikkerhed.dk; samdata@hk.dk; tdc@tdc.dk; regulation@telenor.dk; regulation@telia.dk

Emne: Høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sv

Hermed fremsender Justitsministeriet høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – 2016-5002-0027

Ministeriet skal anmode om at modtage eventuelle bemærkninger senest den 19. maj 2016.

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

Julle Josefine Rosen
Assistent

IT og Service
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: 7226 8970
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
im@im.dk

Fra: Kaare Frils Petersen [k.petersen@horesta.dk]
Sendt: 19. maj 2016 12:59
Til: Niels Dam Dengsøe Petersen; Justitsministeriet
Cc: Kirsten Munch Andersen
Emne: Høringssvar vedr. Deres sagsnr. 2016-5002-0027 -

#SAG# 2016-0400_1#

Til

Justitsministeriet

Høringssvar vedr. Deres j.nr. 2016-5002-0027

HORESTA skal hermed afgive høringssvar vedr. ovennævnte lovændring.

HORESTA hilser det velkommen, at Justitsministeriet har besluttet at udsætte revurderingen/evt. genindførelse af sessionslogningen yderligere et år.

HORESTA er - som det formentlig er ministeriet bekendt - modstander af en genindførelse af sessionslogningen primært af de årsager, som er anført i det brev, som sammen med en række andre organisationer blev sendt til Justitsministeren den 8. febr. 2016, se her.

https://www.prosa.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/politik/2016-02_justitsministeren_om_internetsessionslogning.pdf

Hvis Justitsministeriet måtte vælge at fastholde ønsket om at gennemføre sessionslogning helt eller delvis, så skal er det HORESTAs opfattelse, at hoteller, restauranter mv. bør udeholdes fra udbyderbegrebet. Når f.eks. et hotel stiller en internetforbindelse til rådighed for gæster, så benyttes der en eksternt leverandør, som installerer og faciliterer internetforbindelsen. Dette er den reelle udbyder, og en evt. forpligtelse til at foretage logningen bør derfor lægges her.

Med venlig hilsen

Kaare Frils Petersen
Erhvervsjuridisk chef

Vodroffsvej 32 • DK-1900 Frederiksberg C • T +45 35 24 80 80 • M +45 22 11 88 47 • www.horesta.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8866

LGH@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 16/01408-3

Att. jm@jm.dk; kopi til ndp@jm.dk

19. MAJ 2016

HØRING OM UDSKYDELSE AF REVISION AF LOGNINGSREGLER (ÆNDRING AF REVISIONSBESTEMMELSE)

Justitsministeriet har ved e-mail af 21. april 2016 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til et udkast til høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Med lovforslaget ændres revisionsbestemmelsen vedrørende retsplejelovens § 786, stk. 4 om logning af oplysninger om teletrafik, således at revisionen af bestemmelsen udsættes til folketingsåret 2016-17.

instituttet har tidligere afgivet høringssvar om emnet, senest ved brev af 13. april 2015, i forbindelse med et udkast til forslag om at udskyde revisionen af bestemmelsen til Folketingsåret 2015-2016. Forslaget nåede dog ikke at blive vedtaget på grund af udskrivelsen af Folketingsvalg den 27. maj 2015.

Det udkast, som blev sendt i høring i foråret 2015 indeholdt en redegørelse af EU-domstolens dom i de forenede sager C-293/12 og C-594/12, Digital Rights Ireland Ltd, som erklærede EU's logningsdirektiv for ugyldigt. Udkastet redegjorde i den forbindelse for dommens betydning for de danske logningsregler, herunder ophævelsen af reglerne om sessionslogning, idet regeringen ville afvente en afklaring af, hvorvidt der på EU-plan ville blive fremsat nye fælles EU-regler på dette punkt.

Dette synes ikke længere at være begrundelsen for udskydelsen af revisionen af bestemmelserne. Det fremgår af det foreliggende forslags almindelige bemærkninger punkt 2.2, at Rigspolitiet blandt andet har foreslået "at udvide teleudbydernes pligt til at logge

internetoplysninger, navnlig ved at genindføre regler om logning af oplysninger om internettrafik i en forbedret form, som vil gøre de loggede oplysninger mere anvendelige i politiets efterforskning.”

Justitsministeriet har på baggrund af Rigspolitets anbefalinger og beregninger af anbefalingernes erhvervsmæssige konsekvenser vurderet, at omstillingsomkostningerne for udbydere (cirka en milliard kr.) overstiger grænsen for det acceptable. Justitsministeriet finder derfor, at revisionen af logningsreglerne ”bør udsættes med henblik på at fortsætte den gode dialog med udbydere, således at de nye regler både i tilstrækkelig grad tilgodeser politiets behov, og samtidig ikke pålægger udbydere unødige økonomiske byrder.” (punkt 2.3)

Som Institutet nævnte i sit høringssvar af 13. april 2015, finder Institutet, at en fremtidig revision af reglerne set i lyset af EU-dommen om logningsdirektivet bør inddrage en evaluering af proportionaliteten og nødvendigheden af de gældende regler. Institut for Menneskerettigheder, Datatilsynet og flere andre har i tidligere høringer påpeget, at det ikke syntes sandsynliggjort, at logningspligten var et nødvendigt og proportionalt tiltag i et demokratisk samfund.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at der i forbindelse med den kommende revision af retsplejelovens § 786, stk. 4, gennemføres en evaluering og analyse af logningsreglernes overensstemmelse med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Evalueringen bør blandt andet vurdere muligheden for at styrke de retssikkerhedsmæssige garantier og herunder sikre, at logningen sker i mindst muligt omfang og i kortest muligt tidsrum.

Med venlig hilsen

Lise Garkier Henriksen

SPECIALKONSULENT

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt per email til jm@jm.dk med
kopi til ndp@jm.dk

IT-Politisk Forening
c/o Jesper Lund
Carl Bernhards Vej 15, 2.tv
1817 Frederiksberg C

E-mail : bestyrelsen@itpol.dk
Web : <http://www.itpol.dk>

Dato : 19. maj 2016

**Høringssvar vedr. lov om ændring af
revisionsbestemmelse om telelogning
(lov om ændring af lov om ændring af
straffeloven, retsplejeloven, lov om
konkurrence- og forbrugerforhold på
telemarkedet, våbenloven, udleverings-
loven samt lov om udlevering af lov-
overtrædere til Finland, Island, Norge og
Sverige)**

Justitsministeriet foreslår at revisionen af de danske logningsregler udskydes for 5. gang, således at revisionen vil finde sted i folketingsåret 2016-17. I lovforslaget beskrives meget overordnet Rigspolitiets ønsker om en udvidelse af teleselskabernes logningsforpligtelser, herunder en ny sessionslogning.

IT-Politisk Forening finder det positivt, at der ikke i indeværende folketingssamling fremsættes lovforslag om udvidelse af logningsforpligtelserne. Den 12. april 2016 var der mundtlig forhandling i sagerne C-203/15 og C-698/15 ved EU-domstolen om den nationale logningslovgivning i henholdsvis Sverige og Storbritannien. Generaladvokatens udtalelse er planlagt til 19. juli 2016, og en endelig dom kan forventes inden udgangen af 2016. Den kommende afgørelse fra EU-domstolen kan potentielt få stor betydning for de nationale logningsregler i alle EU-lande, herunder Danmark. Det vil være forkert at igangsætte en proces med at udvide omfanget af den danske tele- og internetlogning i denne situation.

Selv om IT-Politisk Forening gennem flere år har ønsket en evaluering og revision af de danske logningsregler, har vi forståelse for, at i hvert fald revisionen udsættes til efter den kommende dom fra EU-domstolen. Til gengæld finder vi det særdeles beklageligt, at Justitsministeriet ikke har igangsat en evaluering af de eksisterende logningsregler. En grundig evalueringsrapport, som efterfølgende sendes i offentlig høring, vil være nyttig information for Folketinget, hvis/når de danske logningsregler skal revideres.

I stedet for at gennemføre en evaluering har Rigspolitiet og Justitsministeriet i indeværende folketingsår arbejdet med at planlægge en genindførelse af den sessionslogging, som var en kæmpe fiasko mellem 2007 og 2014. Vi er opmærksomme på, at Rigspolitiet og Justitsministeriet har den opfattelse, at en ny sessionslogging vil fungere bedre end den tidligere ordning, men den nærmere begrundelse for denne opfattelse er ikke lagt frem. Der er alene tale om interne vurderinger hos Rigspolitiet og Justitsministeriet, som ikke har været underkastet en uafhængig prøvelse.

På et samråd i Folketingets retsudvalg den 21. april 2016 sagde Justitsministeren, at den gamle sessionslogging ikke virkede, fordi der kun blev registreret stikprøver i stedet for en registrering af alle slutbrugeres internet-sessioner. Den bemærkning hentyder antageligt til at de fleste internetudbydere implementerede sessionsloggingen som en registrering af hver 500. pakke. IT-Politisk Forening har hørt tilsvarende udsagn fra Rigspolitiet ved flere lejligheder, men efter vores opfattelse er der her tale om en misforståelse af hvordan internettrafik fungerer og hvordan internetpakker genereres [1]. Spørgsmålet om hver 500. pakke ("stikprøver"), der spillede en betydelig rolle på samrådet i Retsudvalget den 21. april 2016, understreger det problematiske i, at der ikke er foretaget en ordentlig evaluering af erfaringerne med de eksisterende logningsregler, herunder den sessionslogging som blev anvendt mellem 2007 og 2014.

Bemærkningerne til lovudkastet nævner indirekte sessionslogging, eller rettere behovet for sessionslogging, der i pkt 2.2 begrundes med at kriminelle i stigende grad kommunikerer via internettet i stedet for almindelig telefoni. Hertil skal IT-Politisk Forening bemærke, at sessionslogging er det forkerte redskab til at imødegå

disse mulige begrænsninger i politiets efterforskningsmuligheder, men derudover ser vi ingen grund til at komme med yderligere kommentarer om sessionslogning før der eventuelt foreligger et mere konkret forslag fra Justitsministeriet.

Den resterende del af dette høringssvar vil nævne to punkter, som efter IT-Politisk Forenings opfattelse bør indgå i den kommende evaluering af de eksisterende logningsregler. Disse to punkter er på ingen måde udtømmende for hvad en grundig evaluering efter vores opfattelse bør omfatte. De to punkter nedenfor er dog centrale problemstillinger som burde være med i den evaluering, som Justitsministeriet bliver ved med at udsætte. En evaluering indeholdende disse punkter bør foretages før man overvejer nye ændringer i logningslovgivningen.

Alternativer til logning bør overvejes

IT-Politisk Forening er modstander af en logning, der (som den nuværende ordning og de påtænkte udvidelser) omfatter alle borgere, på alle steder, og alle tidspunkter. Det er masseovervågning, som vi hele tiden har været politisk modstander af.

Derudover er det vores og mange andres vurdering, at en logning som omfatter alle borgere, uden nogen forbindelse til grov kriminalitet, ikke er forenelig med præmis 58+59 i EU-dommen om logningsdirektivet af den 8. april 2014 (sagerne C-293/12 og C-594/12). Hvis teleselskaberne skal kunne forpligtes til at gemme oplysninger, som de ikke af egen drift og forretningsmæssige hensyn ville have gemt, skal dette indgreb være målrettet mod konkrete mistænkte personer, eller der skal være tale om oplysninger, som har en direkte sammenhæng til en konkret grov forbrydelse. Når forpligtelserne for teleselskaberne omfatter alle personer, og ikke er målrettet mod konkrete hændelser med grov kriminalitet, er det masseovervågning, som efter vores opfattelse ikke er proportional.

I stedet for masseovervågningen med de nuværende logningskrav, vil vi opfordre til, at Justitsministeriet i forbindelse med evalueringen af logningsreglerne

undersøger målrettede alternativer til logning. Et alternativ til logning/masseovervågning af alle borgere kunne være hastesikring af data ("quick freeze"), hvor politiet har mulighed for at stoppe den sletning af trafikdata, som teleselskaberne er forpligtet til at foretage i henhold til e-privacy direktivet 2002/58/EF (i Danmark implementeret ved udbudsbekendtgørelsen, især § 23). Inden data udleveres til politiet skal dette indgreb (hastesikring) selvfølgelig godkendes af domstolene.

En hastesikring af data vil kunne målrettes mod konkrete mistænkte, som fremadrettet kan overvåges i overensstemmelse med retsplejeloven (med godkendelse af en dommer). Hvis der endnu ikke er konkrete mistænkte personer, kan hastesikring ("quick freeze") begrænse datalagringen ("logningen"), så den kun omfatter oplysninger, der har en direkte sammenhæng til den konkrete kriminalitet, som politiet efterforsker. Et eksempel kunne være en adgang til at hastesikre/gemme masteoplysninger om aktive mobiltelefoner i et afgrænset geografisk område, hvis der i dette afgrænsede område er begået en forbrydelse af en sådan grovhed, at der efter retsplejeloven er mulighed for udvidet teleoplysning.

Sammenlignet med logningsbekendtgørelsen i dag, vil der på denne måde blive registreret væsentligt færre oplysninger om borgere som ikke er mistænkt for kriminalitet, og politiet vil ikke være afskåret fra at bruge teleoplysninger i deres arbejde med at opklare kriminalitet. Hensigten er at sikre, at registreringen af teleoplysninger begrænses til det, som er strengt nødvendigt og proportionalt, og ikke bare muligvis nyttigt for politiets arbejde.

Adgang til oplysninger som er gemt efter logningsbekendtgørelsen

I redegørelsen af 2. juni 2014 om de danske logningsregler efter EU-dommen om logningsdirektivet (sagerne C-293/12 og C-594/12) finder Justitsministeriet, at der ikke er grundlag for at antage, at de gældende danske regler om registrering og opbevaring af oplysninger i henhold til retsplejeloven og logningsbekendtgørelsen og om adgangen til disse oplysninger skulle være i strid med Charter om Grundlæggende Rettigheder (artikel 7 og 8).

Dette begrundes i redegørelsen med, at dansk lovgivning modsat logningsdirektivet indeholder en række materielle og proceduremæssige betingelser for adgangen til de registrerede oplysninger.

For en række af de oplysninger som gemmes efter logningsbekendtgørelsen gælder retsplejelovens regler om indgreb i meddeleleshemmeligheden, hvis politiet skal have adgang til oplysninger. Hovedreglen er at politiets efterforskning skal angå en forbrydelse med en strafferamme på mindst 6 år. Der er imidlertid en lang række undtagelser fra denne hovedregel, således at lovovertrædelser med væsentligt kortere strafferammer end 6 år også kan give adgang til logningsdata. I redegørelsen af 2. juni 2014 henvises til, at teleoplysninger i disse tilfælde kan være relevante for politiets efterforskning, og at der typisk er tale om forbrydelser, som begås af en flerhed af personer, som må formodes at have et behov for at kommunikere indbyrdes via elektroniske kommunikationstjenester. Databedrageri (straffeloven § 279 a) giver også mulighed for indgreb i meddeleleshemmeligheden, hvis forbrydelsen er begået ved anvendelse af en telekommunikationstjeneste.

Hovedreglen om 6 års strafferamme er altså suppleret med en lang liste med mindre alvorlige lovovertrædelser, hvis primære fællestræk synes at være, at loggede oplysninger kan være relevante for politiets arbejde, enten fordi lovovertrædelserne sker via et telekommunikationsnet som internettet, eller fordi lovovertrædelserne typisk begås af flere personer i forening, hvor der er en forventning om at disse personer kommunikerer med hinanden. Hvis politiet har adgang til de loggede oplysninger i stort set alle sager hvor dette kan være relevant for politiets arbejde, kan der i høj grad stilles spørgsmålstegn ved, om det formelle krav om indgreb i meddeleleshemmeligheden efter retsplejelovens bestemmelser reelt indskrænker politiets adgang til de loggede oplysninger i forhold til logningsdirektivets fuldstændige fravær af sådanne begrænsninger og præmis 60-62 i EU-dommen.

Derudover skal betingelserne for indgreb i meddeleleshemmeligheden ikke opfyldes, hvis politiet ønsker adgang til masteoplysninger eller abonnentoplysninger for en tildelt dynamisk IP-adresse.

Disse loggede oplysninger kan udleveres alene efter en editionskendelse, hvor eneste krav er at der skal være tale om en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale. Hvis loggede oplysninger udleveres efter edition er der således ikke noget krav om at lovovertrædelsen skal være af en særlig art eller grovhed eller have en bestemt strafferamme.

Editionsreglernes eneste krav om offentlig påtale kan næppe opfylde betingelserne i præmis 61 i logningsdommen om at adgangen skal være strengt begrænset til præcist afgrænsede strafbare handlinger, eller kravene i præmis 60 om objektive kriterier for adgangen. Adgang til logningsdata efter editionsreglerne kan heller ikke siges at være begrænset til grov kriminalitet. Når indgrebet alene sker efter editionsreglerne, er der heller ikke krav om efterfølgende underretning af borgere når indgrebet er afsluttet (som i retsplejelovens § 788 for indgreb i meddelelshemmeligheden).

De loggede masteoplysninger kan være ganske indgribende i borgernes ret til privatliv, idet der kan være tale om en nærmest fuldstændig registrering af den pågældende borgers færden i det fysiske rum. Det gælder især, hvis borgeren har en smartphone, og hvis teleselskabet registrerer masteoplysninger for internettrafik. En smartphone generer konstant internettrafik fra apps i baggrunden, selv hvis telefonen ikke benyttes aktivt, og teleselskabet vil således i praksis registrere alle master, som mobiltelefonen er i kontakt med. Ifølge bemærkningernes pkt. 2.2 til nærværende lovudkast ønsker Rigs politiet i den fremtidige revision af de danske logningsregler at indføre et eksplicit krav om, at teleselskaberne registrerer alle master, som en mobiltelefon har kontakt med i forbindelse med mobil internettrafik. For hovedparten af de danske borgere (som har en smartphone) vil logningsbekendtgørelsen dermed indebære en fuldstændig kortlægning af deres færden i det fysiske rum. I realiteten vil disse borgere blive sat under konstant teleobservation i retsplejelovens forstand, og begrænsningen i retsplejelovens § 791 a til lovovertrædelser, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, vil blive illusorisk, idet politiet uden videre kan få adgang til de historiske lokationsoplysninger med en editionskendelse.

På den baggrund undrer det IT-Politisk Forening, at konklusionen i Justitsministeriets redegørelse af 2. juni 2014 kan omfatte de dele af logningsbekendtgørelsen, hvor politiet kan få adgang til de loggede oplysninger alene efter editionsreglerne. Vi vil i den forbindelse henvise til fodnote 3 i Justitsministeriets redegørelse af 2. juni 2014, hvor det direkte fremgår, at det efter ministeriets egen vurdering er uafklaret, om adgangen til visse logningsdata via editionsreglerne (alene) er i overensstemmelse til EU-retten:

Justitsministeriet vil i forbindelse med den kommende revision af logningsreglerne nærmere overveje forholdet mellem Danmarks internationale forpligtelser med hensyn til retten til respekt for privatlivet og de krav, der efter retsplejelovens editionsregler gælder i forhold til politiets adgang til visse loggede oplysninger.

IT-Politisk Forening forventer derfor, at der i forbindelse med den kommende evaluering og revision i folketingsåret 2016-17 fra Justitsministeriets side vil blive taget stilling til, om editionsreglerne alene yder en tilstrækkelig beskyttelse af adgangen til de loggede oplysninger, og om dette forhold er i overensstemmelse med EU-retten. Det bør afklares inden man foretager yderligere udvidelser af logningsomfanget vedr. masteoplysninger.

Noter

[1] IT-Politisk Forening har udarbejdet et notat, hvor spørgsmålet om hver 500. pakke i stedet for "sessioner" analyseres. Det er vores begrundede konklusion, at det ikke er muligt for en slutbruger at generere nævneværdig internettrafik til en given destination uden at nogle pakker registreres. Se: "Notat om ny og gammel sessionslogging", 4. marts 2016

<https://itpol.dk/sites/itpol.dk/files/Ny-gammel-sessionslogging-4mar16.pdf>

Jmt. modt

17 MAJ 2016

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerhedskontoret

Den 13. maj 2016
Sagsbehandler: kjq
J.nr. 2016-005-537.

POLITIMRÅDET

Nationalt Cyber Crime Center
Polititorvet 14
1780 København V

Telefon: 33 14 88 88
E-mail: politi@politil.dk
Web: www.politi.dk

Ved e-mail af 21. april 2016 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal Rigspolitiet bemærke følgende:

Rigspolitiet har ingen bemærkninger til, at revisionen af de danske logningsregler udsættes med henblik på at fortsætte dialogen med udbydere om en teknisk løsning, der i tilstrækkelig grad tilgodeser på den ene side politiets efterforskningsmæssige behov og på den anden side ikke pålægger udbydere for store økonomiske byrder. Rigspolitiet vil bistå denne proces i videst muligt omfang.

For så vidt angår udkastets side 9, 3. afsnit, er det Rigspolitiets opfattelse, at det her tillige bør fremgå, at det ligeledes er vigtigt for politiet at kunne tilgå oplysninger om identiteten på det anvendte udstyr.

Rigspolitiet har ikke i øvrigt bemærkninger til udkastet.

Der henvises til j.nr. 2016-5002-0027. NDP

Med venlig hilsen

Svend Larsen
politidirektør

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerhedskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-22-16
Den 09/05-2016

Justitsministeriet har ved brev af 21. april 2016 (Sagsnr. 2016-5002-0027) anmodet om eventuelle bemærkninger til et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Dette svar sendes til jm@jm.dk

Med venlig hilsen

Bjarne Christensen

**Østre Landsret
Præsidenten**

Den **29 APR. 2016**
J.nr. 40A-ØL-24-16
Init: cr

Justitsministeriets
Politi- og Strafferetsafdelingen
Slotholmsgade 10
1216 København K

Sendt pr. mail til jm@jm.dk ndp@jm.dk

Justitsministeriet har ved brev af 21. april 2016 (Sagsnr. 2016-5002-0027) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til lovforslag om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Buck Porsbo